

forekommer mig altsaa — i saa Henseende har jeg ingen Tvivl —, at det private System maa føre til, at først Sogne- Kommunerne plyndres, dernæst Amtskommunerne, og at endelig Statskassen kommer til Syvende og Sidst til at betale for rigeligt for at fjerne disse private Baner. Derfor har jeg ingen Tvivl om, at det har været et overmaade slet System, og jeg maa beklage, at en tidligere Regjering har indtaget dette Standpunkt, da den derved har drevet os Andre, som mente, at der skulde gjøres Noget for de paagjældende Egne, til at følge den paa den sidste Vej. Jeg ser derfor ikke rettere, end at nu efter alle de Erfaringer, vi have oplevet, baade med Hensyn til Maaden, hvorpaa Banerne ere bleve anlagte, i hvilken Henseende der vist kan være saare Meget at indvende, og naar Hensyn tages til, hvorledes Midlerne ere bleve tilveiebragte, nemlig paa saa høist forskjellige Maader, at vi nu endogsaa staa ved et fjerde System, maa Tiden være kommen til, at vi blive klare over, baade hvorledes vi ville gaa frem med Hensyn til Anlægget, og fremfor Alt med Hensyn til Maaden, hvorpaa vi ville tilveiebringe Midlerne. Jeg har den Opfattelse, at det vil være ubetinget rigtigt, at Staten tager hele Baneanlægget i sin Haand, og at det derfor er rigtigt, at de tre Baner kjøbes, som ere i privat Besiddelse, de tre Hovedbaner og mulig endnu enkelte andre Stumper, der komme i Genhold til Love — jeg siger selvfølgelig til Herning-Silkeborg Banen, Randers-Grenaa Banen og Svendborg Banen —, naar Leilighed dertil gives. Men indtil dette sker, og indtil man i det Hele faar en Overfugt over, hvilke Anlæg der maa komme, skjønner jeg ikke, at man ret vel kan komme til at bygge videre; thi, jeg synes, at det er stift nu at give Baner paa Egne, hvor man iforveien er nogenlunde tilfredsstillet, samtidig med at man lader store Strækninger i Midtjylland fremdeles være uhjulpne. Jeg skal gjentage, — og jeg paaskjønner de Udtalelser, der ere fremkomne i saa Henseende — at for mig synes det klart, at det vigtigste Anlæg maa være Fortsættelsen af Herningbanen mod Syd. Retningen er det vanskelig at dømmen om; men for mig staa det dog saaledes, at der maa blive Tale om, at Fortsættelsen skal ende ved Algod Station eller maaffet noget østligere, og at Banen fra Løsning maa støde til Fortsættelsen af Herning Banen i Sønder Omme, eller hvor det nu kan blive. Derved ville store Strækninger faae deres nuværende Mangel paa gode Kommunikationsmidler afhjulpen. Men

for at dette kan ske, er det naturligvis nødvendigt, at Silkeborg-Herning Banen kjøbes ud af det private Selskabs Cie, og jeg er i Tvivl om, hvorvidt den høitagede Minister i saa Henseende har benyttet det gunstige Dieblik, som der vistnok har været til, at Banen kunde kjøbes. Jeg tror at have Oplysning om, at det er en meget lille Sum, der har været Regjeringen og det paagjældende Selskab imellem, saa lille en Sum, at dersom Regjeringens Tilbud i det Hele var forsvarligt, — hvad jeg forøvrigt antager, at det kunde være, — saa kunde der være Tvivl om, at det var rigtigt, at Handelen ikke kom i Stand paa det af Selskabet tilsidst givne Tilbud. Men dette er Noget, jeg skal lade staa hen; jeg maa naturligvis paaskjønne, at Regjeringen staa paa Statskassens Lærv. Altsaa, inden der kan ske noget fremtidigt Anlæg, forekommer det mig, at man maa have Klarhed over, hvilke Egne der fortrinsvis trænge dertil, større Klarhed i alt Fald, end der nu foreligger; thi deri er jeg enig med det ærede Medlem for Svendborg Amts 5te Valgkreds (Hjgsbro), at der mangler Oplysninger saa om trent paa ethvert Punkt. Jeg maa ønske, at de private Baner blive kjøbt, dersom det er muligt. Naturligvis kunne Selskaberne stille sig saa urimeligt, at dette ikke er muligt, men ellers bør disse Baner kjøbes, inden man fortsætter med Baneanlæg. Og endelig maa jeg ønske, at man kommer til Klarhed over, hvilket System man i Fremtiden vil følge med Hensyn til Udgifternes Tilveiebringelse, og da holder jeg for min Part ubetinget paa, at det maa blive Staten, der alene kommer til at udrede Udgifterne. Jeg tror ikke, at det vil vise sig at være en frugtbar Vej, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 5te Valgkreds talte om, at vi skulde gaa frem som i Norge, saaledes at Private yde Tilskud ad frivillig Vej. Jeg tror, at det vilde falde for meget i Slump, og jeg ser heller ikke, hvorfor vi nu skulde gaa denne Vej i Modsetning til den, der tidligere er fulgt ved Statsbaneanlæg. Men jeg er enig med ham i, at Lovforslaget, som det foreligger, ikke er heldigt, naar det lægger Myndigheden med Hensyn til, hvilke Egne Udgiften skal falde paa, i Amtsrådets Hænder, naturligvis med Indenrigsministeriets Billigelse. Jeg mener ogsaa, at det er urigtigt, at Udgiften kommer til at falde efter Hartkornet alene, da man vel let kan blive enig om, at Hartkornbeskatningen ingenlunde er retfærdig i sig selv, og at det derfor bliver uretfærdigt at bygge videre herpaa. Det System, der